

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

PERSBERICHT

Hasselt, maandag 9 januari 2017

POL januari 2017: +13,9

Limburgs ondernemersvertrouwen blijft stijgen

Groothandel en productie meest optimistisch

Detailhandel kent hoogste score in 10 jaar tijd

Positivisme bij kleine bedrijven (< 20 werknemers) groeit gestaag

Hoogste POL-cijfer ooit bij grote bedrijven (100-249 werknemers)

Outlook 2017:

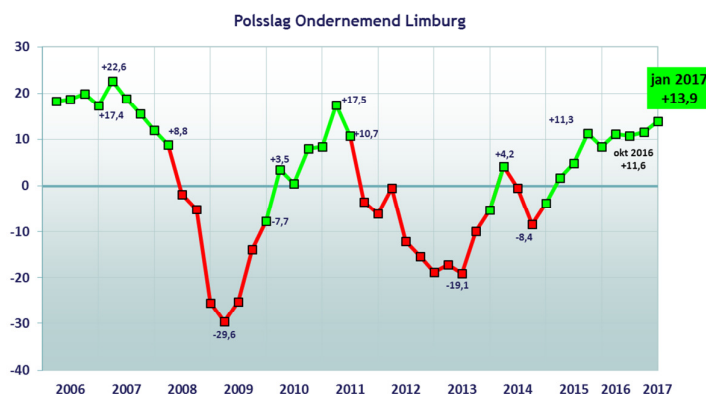
2016 derde jaar op rij beter beoordeeld dan voorgaande

Meer dan helft Limburgse ondernemers verwacht nog beter 2017

Bedrijven leggen sterkere focus op ingevuld krijgen vacatures

Enthousiasme over regeringsbeleid taant

Aanzet tot flexibilisering arbeidsmarkt wordt geapprecieerd, uitblijven lagere belastingdruk afgekraakt

Het vertrouwen van de Limburgse ondernemer stijgt in januari 2017 opnieuw. De Polsslag Ondernemend Limburg van VKW Limburg en UNIZO Limburg zet met +13,9 het beste resultaat neer sinds begin 2011. Zowel de evaluatie van het voorbije vierde kwartaal (+11,5) als de prognose voor het eerste kwartaal van 2017 (+16,2) dragen bij tot dit resultaat. De Limburgse economie presteert hiermee al acht opeenvolgende kwartalen op een positief niveau.

De groothandel en de productiesector blijven de koplopers in de Limburgse economie. De detailhandel zet een stevige sprong vooruit en kent de beste POL-score sinds april 2007. Qua grootte zijn het de grote bedrijven tussen de 100 en 249 werknemers die de beste prestaties leveren. De kleine bedrijven met minder dan 20 werknemers blijven gestaag groeien en kijken hoopvol naar het eerste kwartaal van 2017. De grootste bedrijven met meer dan 250 werknemers scoren zoals verwacht hoog, maar verwachten wel als enige een daling van het sentiment begin 2017.

Gemiddeld gezien lag de POL over heel 2016 op +11,8 en moet daarmee enkel de jaren 2006 en 2007 laten voorgaan. Uit de Outlook 2017 bevraging blijkt bovendien dat meer dan helft van de Limburgse bedrijven ervan overtuigd is dat 2017 nog beter zal worden. Het enthousiasme over het regeringsbeleid zit daarentegen duidelijk in dalende lijn. Het algemene beleid van beide regeringen wordt wel nog lichtjes positief beoordeeld, maar zeker voor de federale regering wordt de marge erg krap (5,09 op 10). Gekeken naar de beoordelingen per beleidsdomein zijn de inspanningen om de arbeidsmarkt flexibeler te maken de enige die hoger gewaardeerd worden dan vorig jaar. Geen enkel domein haalt echter meer dan de helft van de punten, ook de verlaging van de loonkostenhandicap niet (meer). Het uitblijven van de maatregelen om de belastingdruk te verlagen (cfr. vennootschapsbelasting) wordt zwaar op de korrel genomen. Het meest verbolgen zijn de Limburgse ondernemers over het beleid inzake mobiliteit en bereikbaarheid. Er is volgens de Limburgse bedrijven nog veel werk aan de winkel...

Ruben Lemmens, gedelegeerd bestuurder VKW Limburg: *“De voorbije dagen bleek al dat in de privésector 84.000 banen zijn bijgekomen en dat Limburg bovendien vooroploopt in de daling van de werkloosheid en het aantal faillissementen. Gunstig nieuws dat vandaag door de POL en het optimisme van onze Limburgse bedrijven voor 2017 extra wordt onderstreept. De loonmatiging werkt. Zeker onze export-gerelateerde bedrijven kregen meer ademruimte om de wereld te veroveren. Daarom ook dat een groot deel van de extra jobs door onze grote(re) bedrijven is gecreëerd. Maar wanneer zij het goed doen, profiteren ook kleinere bedrijven mee. De positieve maatregelen die de regeringen al namen worden door onze bedrijven onmiddellijk omgezet in concrete resultaten. Zij doen wat ze hebben beloofd: meer jobs, meer welvaart. Maar bij onze ondernemers leeft duidelijk de vrees dat de hervormingsdrive nu gaat verslappen. De goede resultaten mogen daar geen alibi voor zijn! Integendeel, de loonmatiging moet sterk worden verder gezet. En een lagere vennootschapsbelasting mag niet langer uitblijven om gelijke tred te kunnen houden met onze buurlanden en de rest van Europa. Want één ding is zeker: onze bedrijven zullen ook dat weer omzetten in spijkerharde resultaten.”*

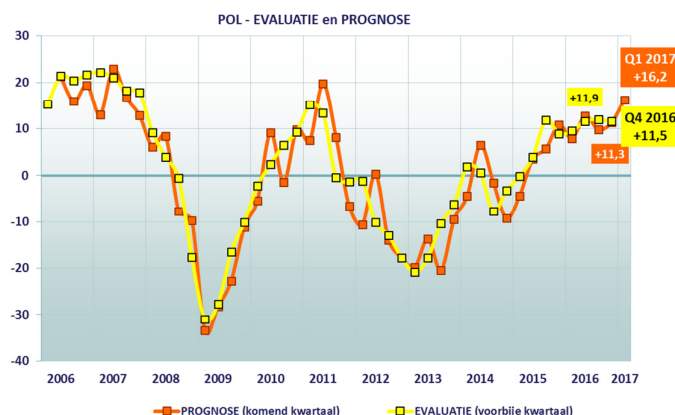
Bart Lodewyckx, gedelegeerd bestuurder UNIZO Limburg: *“Het Limburgs ondernemersvertrouwen blijft op koers, met een positief POL-cijfer voor het achtste kwartaal op rij en zelfs het hoogste cijfer sinds 2011. Een sterk signaal is bovendien dat het vertrouwen bij de ondernemingen met minder dan 20 werknemers een grote sprong voorwaarts zet, waardoor ze aansluiting vinden bij de grotere ondernemingen. Zij kijken alvast met een open vizier naar 2017. Het is dan ook aan ons als ondernemersorganisatie om deze kleine en middelgrote spelers op weg te helpen om te durven groeien, investeren, innoveren en internationaliseren. Op die manier worden de kleine ondernemingen van vandaag de grote bedrijven van morgen. Voorwaarde is dan wel dat voor onze KMO's een gelijk speelveld en vooral fiscale rechtvaardigheid gecreëerd wordt. Zodat het vertrouwen en de goesting om te ondernemen van onze eigen kleine en middelgrote ondernemingen door het beleid in ons land gewaardeerd, ondersteund en beloond wordt.”*

De POL stijgt door naar +13,9

Voor het achtste kwartaal op rij zet de POL een positief cijfer neer, met een stijging van +11,6 in oktober naar **+13,9 in januari 2017**. Het positivisme blijft dus duidelijk overheersen bij de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders.

Met dit POL-cijfer van +13,9 wordt het **beste resultaat sinds april 2011** (toen +17,5) neergezet.

Evaluatie vierde kwartaal 2016: een positieve status quo

Het **vierde kwartaal van 2016 krijgt met +11,5 opnieuw een duidelijk positieve evaluatie** van de Limburgse ondernemers. Deze evaluatie is **status quo** ten opzichte van het derde kwartaal (+11,9) en **beantwoordt aan de prognose van drie maanden geleden (+11,3)**.

Met uitzondering van de winstmarge tekenen alle POL-indicatoren in het vierde kwartaal uitgesproken positieve cijfers op. De winstmarge blijft met -11,8 negatief, een verdere daling van de -8,0 in het derde kwartaal. **Voor 3 indicatoren zijn de sterke prestaties beter dan 3 maanden geleden verwacht werd:** bij de **omzet** (van +21,8 naar +22,8. Prognose was +17,6), de **tewerkstellingsgroei** (van +15,0 naar +18,4; de prognose was +10,9) en de **investeringen** (weliswaar een kleine daling van +20,2 naar +17,9, maar de prognose was +12,2).

De **export**, die na het tweede kwartaal al wat gas terugnam van +24,5 naar +10,7 in het derde kwartaal, **kan de verwachting voor de vierde kwartaal niet inlossen**. Het exportcijfer is met +10,3 weliswaar positief en status quo, maar de verwachtingen waren met +18,1 hoger gespannen.

Optimistische blik op eerste kwartaal 2017

De **vooruitzichten voor het eerste kwartaal van 2017 stijgen naar +16,2**.

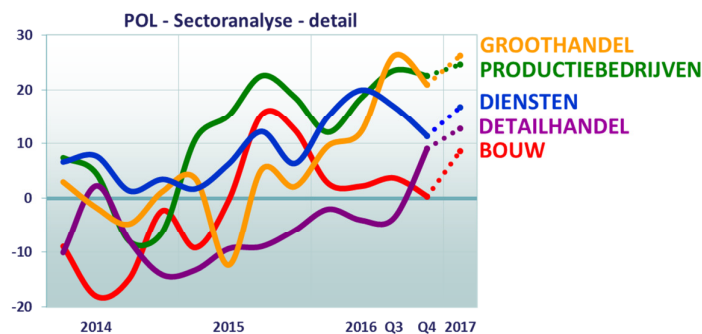
In vergelijking met de evaluatie van het vierde kwartaal, zijn de **verwachtingen voor de POL-indicatoren omzet** (van +22,8 naar +27,3) **en export** (van +10,3 naar +22,7) **hoger gespannen**. De vooruitzichten voor de tewerkstellingsgroei (+15,8) en investeringen (+15,9) blijven duidelijk positief, maar iets lager dan de evaluatie in het voorbije vierde kwartaal.

De verwachting voor de **winstmarge tenslotte stijgt naar -0,5**. Het is al van begin 2007 geleden dat de winstmarge globaal een positief cijfer kon neerzetten.

SECTORANALYSE: groothandel en productie blijven scoren, detailhandel hoogste cijfer in 10 jaar

Alle 5 POL-sectoren zetten een positief cijfer neer in januari 2017, al zijn er tussen de sectoren wel grote verschillen. De detailhandel springt over de bouwsector naar de vierde plaats en kent zelfs de beste score sinds april 2007. De detailhandel is ook de enige sector die een beter vierde dan een derde kwartaal van 2016 kent.

Bovenaan blijven de groothandel en de productie globaal gezien de beste resultaten neerzetten. De productiesector kent als enige sector positieve cijfers voor de winstmarge, in beide kwartalen. Bij de groothandel (en ook de detailhandel) werpen de negatieve winstmarges een schaduw op de sterke prestaties.

- De **bouwsector** noteert met +4,5 het **laagste globale POL-cijfer van alle sectoren**. In vergelijking met de eerdere kwartalen van 2016 werd **in het vierde kwartaal wat gas teruggenomen**, met een evaluatie van +0,4 (komend van +3,7). Goede cijfers voor wat betreft de omzet (+23,1) en de tewerkstellingsgroei (+17,6) werden weggevlakt door een negatief exportcijfer (-27,8). Voor de eerste drie maanden van 2017 gaat de exportverwachting naar 0, terwijl de omzet (+22,0) en tewerkstelling (+16,5) op niveau blijven. Ook de investeringen (+4,4) evolueren gunstig. De bouw gaat daarmee toch wel **in versnelling naar het eerste kwartaal van het nieuwe jaar**, met een POL-cijfer van +8,6.
- De **detailhandel** maakt een **opvallende sprong vooruit**, van -0,6 in oktober naar +10,9 in januari. Voor de sector is dit de **hoogste score in 10 jaar tijd**, sinds april 2007 (+13,9). De detailhandel is bovendien de **enige sector waar het vierde kwartaal een betere evaluatie kent dan het derde kwartaal van 2016** (van -3,6 naar +9,1). Ook de prognose voor het volgende kwartaal (van +2,4 naar +12,8) gaat in stijgende lijn. De sector kent duidelijk positieve cijfers in het voorbije en het komende kwartaal voor de export, omzet, investeringen en tewerkstelling. De winstmarge blijft wel sterk negatief in beide kwartalen (-22,1 en -8,1).
- De **dienstensector** zit **opnieuw in de middenmoot** met +14,1. De evaluatie van het vierde kwartaal was minder goed dan het derde kwartaal, en gaat van +16,9 naar +11,4. De evaluatie van de investeringen (+25,0), de omzet (+24,8) en de tewerkstelling (+16,2) zijn wel duidelijk positief. De exportevolucie zat in het voorbije kwartaal op 0. De vooruitzichten voor het komende kwartaal nemen weer toe: omzet, investeringen en de tewerkstelling blijven op hoog niveau, maar de toegenomen exportverwachtingen (naar +12,5) zorgen voor een boost.
- De **productiesector** is een **positieve contante**. Het sterk positief sentiment stijgt verder met een globaal POL-cijfer van +22,1 naar +23,6. Alle POL-indicatoren zitten op een constant hoog niveau in zowel het

voorbij als het komende kwartaal: omzet +28,4 en +34,4, tewerkstelling +32,8 en +21,9, investeringen +35,9 en +29,7. De export kende wel een terugval in Q4 van +22,4 naar +12,3. Voor Q1 2017 wordt weer een toename van de export verwacht naar +24,6. Er is ook een verhoopde verbetering qua winstmarge, van +3,1 naar +12,5. De productie is daarmee de **enige sector die een positief cijfer voor de winstmarge heeft, in beide kwartalen.**

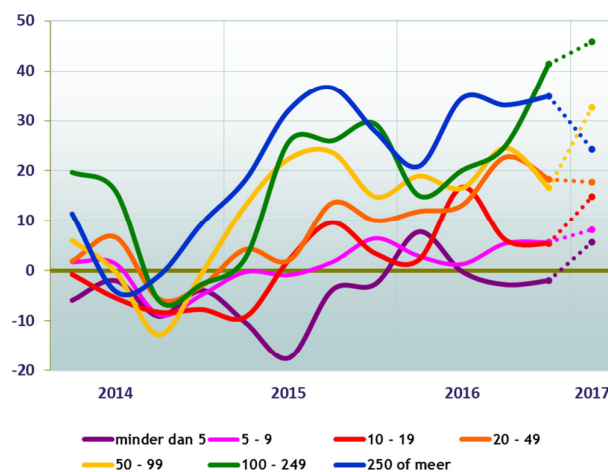
- De **groothandel** tenslotte zit met een globale POL-score **op hetzelfde niveau als de productiesector** (+23,6), een verdere toename sinds okt 2016 (+21,3). De sector kende een terugval in de evaluatie van Q4 2016 door een dalende winstmarge (van -6,7 naar -33,3). Deze **negatieve winstmarge werpt een schaduw op de sterke prestaties** op het vlak van de export (+44,4), omzet (+43,3), tewerkstelling (+30,0) en investeringen (+20,0). De prognose voor het komend kwartaal is opnieuw hoger, en zelfs het hoogst van alle sectoren (+26,2). De verwachte winstmarge blijft opvallend negatief met -10,0, de andere POL-indicatoren blijven op niveau.

ANALYSE op basis van de bedrijfsGROOTTE

Kijken we naar de grootte van de bedrijven, dan nemen de POL-scores globaal gezien weer toe naarmate het bedrijf groter is. De kleine bedrijven (met minder dan 20 werknemers) kennen een gestage groei, en kijken vooral hoopvol uit naar begin 2017. De middelgrote bedrijven tussen 20 en 99 werknemers kennen een mindere evaluatie van het vierde kwartaal, maar de groep tussen 50 en 99 werknemers voorziet wel een sprong vooruit in de eerste kwartaal.

Bij de grote bedrijven tenslotte zitten de beste prestaties en verwachtingen bij de bedrijven tussen 100 en 249 werknemers (met +43,7 de hoogste POL-score ooit voor een groottecategorie). De grootste bedrijven met meer dan 250 werknemers verwachten als enige categorie een minder goed eerste kwartaal van 2017.

POL - Analyse o.b.v. aantal werknemers - detail

- Voor de **kleine bedrijven** met minder dan 20 werknemers **stijgt het POL-cijfer**, vooral op basis van **goede verwachtingen voor het eerste kwartaal van 2017**. De kleinste bedrijven (<5 wn) komen globaal gezien terug boven nul uit (+1,9), ondanks een nipte negatieve evaluatie van het laatste kwartaal (-2,0). De bedrijven met 5-9 (POL +6,9) en 10-19 werknemers (+10,2) noteren uiteenlopende maar overwegend goede resultaten op het vlak van omzet, investeringen en tewerkstelling.

- De **middelgrote bedrijven** met 20-99 werknemers blijven globaal gezien status quo in vergelijking met oktober. De POL-cijfers zijn hoog, maar we zien hier wel een **mindere evaluatie van Q4 in vergelijking met Q3**. De bedrijven tot 50 werknemers kennen een status quo cijfer van ca. 18 over de beide kwartalen, met goede prestaties op het vlak van alle POL-indicatoren m.u.v. de winstmarge. De bedrijven met **50-99 werknemers voorzien het komend kwartaal (+32,6) opmerkelijk betere prestaties dan in het voorbije kwartaal (+16,6)**, met een sterke toename in alle indicatoren.
- De globale **beste POL-prestaties zitten opnieuw bij de grote bedrijven** met meer dan 100 werknemers. De **categorie 100-249 werknemers** springt over de groep met meer dan 250 werknemers en zet een **POL-cijfer van +43,7 neer (het hoogste ooit!)**. Bij deze bedrijven is er sprake van een **euforie** in quasi alle POL-indicatoren, met een **prognosetoeename in Q1 2017**. De **grootste bedrijven (>250 wn)** verwachten **als enige categorie een duidelijk minder eerste kwartaal** (van +34,9 naar +24,3), al blijft die **score uiteraard nog afgetekend hoog**.

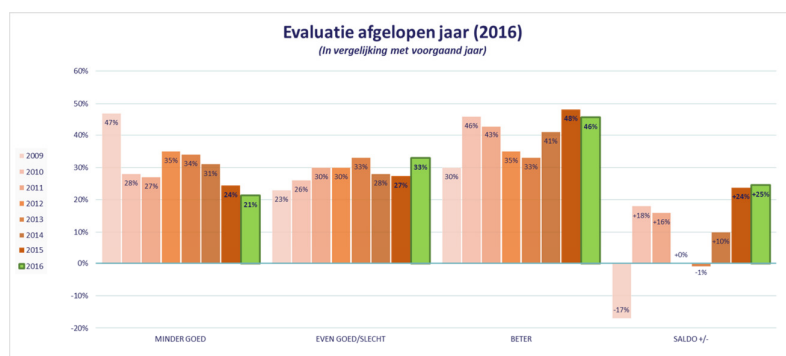
POL januari 2017

Themabevraging 'Outlook 2017'

Naar goede gewoonte koppelen VKW Limburg en UNIZO Limburg aan de POL bij het begin van het nieuwe jaar ook een terugblik op het voorbije en een vooruitblik op het komende jaar door onze ondernemers.

1. 2016 was economisch prima jaar, al derde keer op rij beter dan jaar voordien.

Bijna de helft (46%) Limburgse ondernemers geeft aan dat hun bedrijf het in 2016 beter deed dan het jaar ervoor. Dat is net iets minder dan toen we dezelfde vraag 1 jaar geleden stelden (48%). Daartegenover staat echter dat slechts 21% van de ondernemers 2016 als minder goed bestempelen, waar dit in vorig jaar nog

24% was. 1 op 3 vond 2016 niet beter of slechter dan 2015. Per saldo is er dan ook een **overschot van 1 op 4 ondernemers (+25%) die het afgelopen jaar positief evalueren.** Dat is iets meer dan vorig jaar (+24%), maar al de **derde keer op rij dat per saldo méér ondernemers positief terugblikken op het afgelopen jaar.** En

bovendien het beste evaluatiecijfer van de afgelopen 8 jaar.

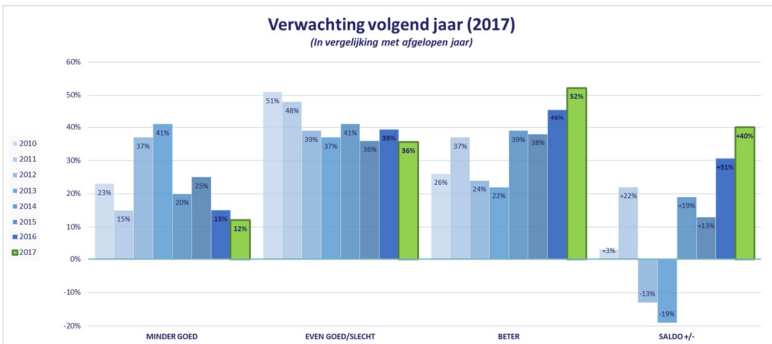
Voor al de **productiebedrijven** geven aan dan 2016 een **boerenjaar** was (67% 'beter'), na nota bene een ook al ruimer beter 2015 (toen 57%). Ook in de **groothandel en de dienstensector** was 2016 superieur aan 2015 voor de helft van de bedrijven. In de **bouw en de detailhandel** was 2016 wel minder glorieus voor meer dan een kwart van de ondernemers (27%), al kennen beiden sectoren wel een positief saldo (respectievelijk +13% en +3%) en dus nog meer ondernemers voor wie het jaar wel de stempel 'beter' mag dragen. De detailhandel kende voor 2015 nog een negatief saldo van -3%.

Qua grootte van het bedrijf stellen we vast dat enkel de **kleinste bedrijven wat achterblijven** in het positieve verhaal over 2016. Toch haalt ook hier de positieve blik (32%) het van de negatieve (23%). Vooral de **bedrijven met 100-249 werknemers springen er uit** met per saldo niet minder dan... +76% positieve luim over 2016, gevolgd door de grootste bedrijven met +37%.

2. Optimisme troef: '2017 wordt nog beter!'

Terwijl begin vorig jaar 46% overtuigd was van een beter aankomend jaar (exact gelijk aan de evaluatie achteraf), kijkt vandaag **méér dan de helft (52%) 2017 optimistischer tegemoet dan 2016.** Slechts 12% vreest het minder goed te zullen doen dan het voorbije jaar.

Per saldo betekent dat een **verdere forse stijging van het positieve sentiment voor het komende jaar tot +40%**, daar waar dit 12 maanden geleden nog 'maar' +31% bedroeg.

De **productiesector** blijft andermaal de meest optimistische sector, met 61% die in 2017 een beter jaar verwacht dan 2016. De groothandel volgt met 60% op de voet. De **detailhandel** scoort opnieuw het laagst, maar met 41% overtuigden van een beter 2017 is het **optimisme** er veel sterker dan 12 maanden

geleden (saldo van +24% versus +3% vorig jaar).

De **kleine bedrijven met minder dan 10 werknemers** zijn **minder dan gemiddeld optimistisch** over 2017. De bedrijven met **meer dan 20 werknemers** daarentegen kennen per saldo allemaal een **overschot van meer dan 50% ondernemers die overtuigd zijn dat 2017 opnieuw beter wordt**. **Opvallende uitzondering** zijn evenwel de **grootste bedrijven** (250 of meer werknemers), waar het **laagste saldo** wordt opgetekend: +22% (vorig jaar: +50%). Bijna 1 op 4 van deze bedrijven vreest een slechter jaar.

3. Toenemend protectionisme: vrees voor negatieve gevolgen economie als geheel groter dan voor eigen bedrijf

De Brexit en de verkiezing van Donald Trump als volgende president van Amerika worden aanzien als exponenten van een **tendens naar meer economisch protectionisme en minder vrijhandel**. Het economisch optimisme dat ook deze POL en de vooruitzichten voor 2017 weerspiegelt, lijkt hier haaks op te staan. Vrezen de Limburgse bedrijven dan geen negatieve gevolgen als die tendens zich verder doorzet? Toch wel zo blijkt, maar vooral voor de Belgische economie in zijn geheel. **88%** is de stelling genegen dat dit **negatieve gevolgen** zou hebben voor de **economie in zijn geheel**. Voor het **eigen bedrijf** is die vrees echter blijkbaar een stuk **minder groot**: **47%** vreest in meer (9%) of mindere (38%) negatieve gevolgen voor zijn of haar bedrijf zelf.

4. Bedrijfsfocus 2017: procesinnovatie en marktaandeel blijven prioritair – invulling vacatures wint duidelijk aan belang

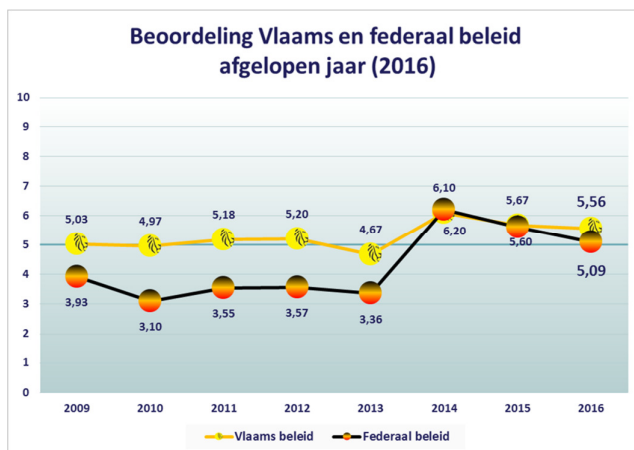
Waarop willen de Limburgse bedrijven zich in 2017 meer of minder focussen? De prioriteiten veranderen niet zo erg veel in vergelijking met voorgaande jaren. Maar nieuwe markten aanboren (op 3 met +45%) en **vooral vacatures ingevuld krijgen** (saldo van +6% naar +13%) zijn wel de aspecten die in vergelijking met vorig jaar **aan belang winnen**. Nog steeds voert het **verbeteren van de interne organisatie (procesinnovatie)** de lijst aan met per saldo +60% van de bedrijven die hier het komende jaar meer wil op inzetten, gevolgd door het **vergroten van marktaandeel** met +52%.

				Saldo +/-			
Focus 2017 in vergelijking met 2016	lager	gelijk	hoger	2017	2016	2015	2014
Interne organisatie verbeteren (procesinnovatie)	1%	38%	61%	+60%	+65%	+59%	+46%
Marktaandeel vergroten (op bestaande markten)	3%	42%	55%	+52%	+55%	+43%	+35%
Nieuwe markten aanboren	2%	51%	47%	+45%	+42%	+43%	+36%
Financiële gezondheid bewaren	3%	59%	38%	+36%	+40%	+43%	+37%
Nieuwe producten op de markt brengen (productinnovatie)	6%	61%	33%	+27%	+32%	+36%	+22%
Vacatures ingevuld krijgen	11%	65%	24%	+13%	+6%	-5%	-8%
Ecologische voetafdruk verminderen	10%	73%	18%	+8%	+19%	+3%	+3%
(Verder) internationaliseren	14%	69%	17%	+4%	+6%	+2%	/

Uit het 3de Limburgse arbeidsmarktrapport dat UNIZO Limburg en VKW Limburg begin november lanceerden bleek al dat de **Limburgse bedrijven fors willen blijven aanwerven in de komende 12 maanden**. 1 op 3 verwacht in 2017 een stijging van het personeelsaantal.

5. Enthousiasme over beleid federale en Vlaamse regering in dalende lijn

Daar waar het optimisme van de Limburgse bedrijven over de economie in het komende jaar piekt, **kalt het enthousiasme over het beleid van de federale en de Vlaamse Regering af**. Dat blijkt uit de quotering op tien die VKW Limburg en UNIZO Limburg in het kader van deze 'Outlook 2017' reeds voor de achtste maal vroegen aan de POL-respondenten.

Bij de derde evaluatie van de regeringen Michel en Bourgeois krijgt het beleid van beide regeringen **opnieuw een 'voldoende'**. Voor de **federale regering is dat met 5,09 op 10 wel erg krap**. De **Vlaamse regering** doet het met **5,56 op 10** duidelijk beter, maar ook dat cijfer is een **achteruitgang in vergelijking met vorig jaar** en zeker met twee jaar geleden. In vergelijking met de jaren daarvoor blijft het huidige beleid van de regeringen wel duidelijk beter gewaardeerd worden door Limburgse ondernemers. Zeker voor de federale regering, die tussen 2009 en

2013 zelfs nooit een 4 op 10 kon behalen.

De **productiesector geeft de beste beoordelingen** (5,89 voor het Vlaamse en 5,72 voor het federale niveau). De **groothandel** is met 5,27 het **meest kritisch voor het Vlaamse beleid**, terwijl de **dienstensector** vooral het **federale beleid op de korrel neemt** (4,90).

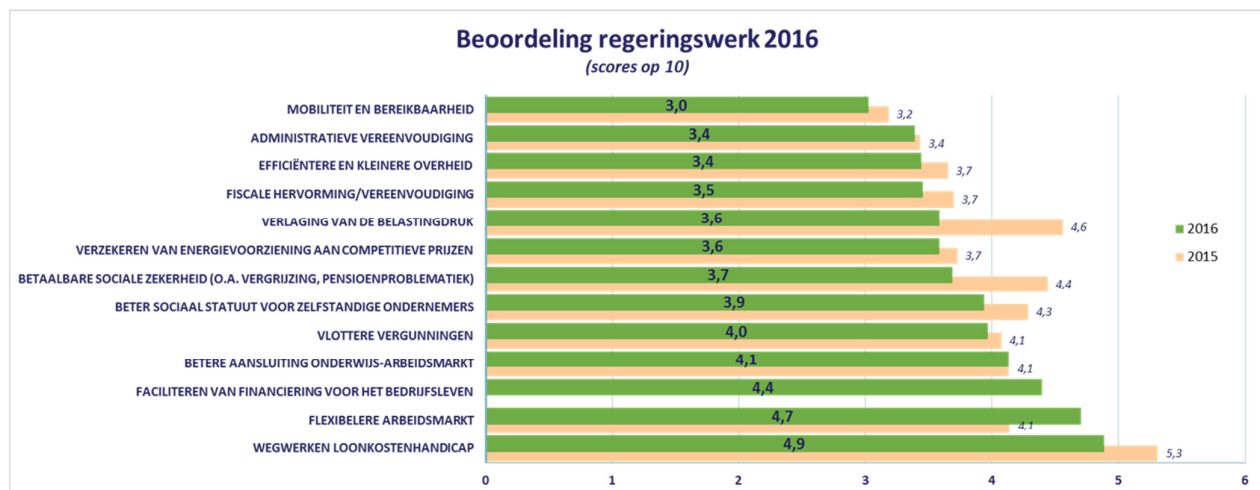
Volgens grootte van het bedrijf stellen we vast dat de **beoordelingen stijgen naarmate het bedrijf groter is**. Voor de kleinste bedrijven scoort vooral het federale beleid ondermaats (4,80), terwijl de **grootste bedrijven** een quotering van **meer dan 6 op 10** veil hebben voor beide regeringen.

6. Aanzet flexibilisering arbeidsmarkt wordt geapprecieerd, uitblijven lagere belastingsdruk krijgt zware veeg uit de pan.

Naast de algemene beoordelingen van de Vlaamse en de federale regering, kregen de Limburgse ondernemers dit jaar opnieuw de mogelijkheid om het regeringswerk in 2015 – los van het bevoegde niveau – te **quoteren op 12 algemene beleidsdomeinen**. Een vergelijking met de quoteringen van een jaar geleden vertoont een aantal interessante tendensen.

Voor het regeringswerk is er volgens de Limburgse ondernemers **op alle aspecten nog heel wat werk aan de winkel**. Het eerste wat opvalt is immers dat **geen enkel beleidsdomein nog meer dan 5 op 10** scoort. Ook niet het **wegwerken van de loonkostenhandicap**. De inspanningen op dit vlak zijn nog niet vergeten en blijven het **hoogst geapprecieerd met 4,9 op 10**, maar er wordt duidelijk meer verwacht om als ‘voldoende’ beschouwd te worden.

Het regeringswerk om te komen tot een **flexibeler arbeidsmarkt** wordt – relatief gezien toch – het **meest op applaus onthaald**, al klinkt het met **4,7 op 10 weinig oorverdovend**. Maar het is wel een duidelijke stijging in vergelijking met 2015 toen op dit vlak slechts 4,1 werd gescoord. Bovendien is dit het **enige beleidsdomein** dat er **in vergelijking met vorig jaar op vooruit** gaat.

Op een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (status quo op 4,1) na, vertonen alle andere domeinen een lagere quotering dan vorig jaar. Met uitzondering van het **faciliteren van financiering** voor het bedrijfsleven, dat voor het eerst werd bevraagd en met 4,4 op 10 op de **derde hoogste plaats** eindigt.

Grootste daling vertoont het beleidsaspect **verlaging van de belastingdruk**. Kwam dit beleidsaspect 12 maanden geleden met 4,6 op 10 nog als tweede beste uit de bus, dan behaalt dit nu nog **amper 3,6 op 10**. Het aspect fiscale hervorming/vereenvoudiging scoort al even slecht. Het **getalm met het doorvoeren van de noodzakelijke verlaging van de vennootschapsbelasting** wordt duidelijk allerm minst geapprecieerd.

Gezien de ontwikkelingen elders in Europa is een **verlaging van de vennootschapsbelasting dringend noodzakelijk**. 93% van de Limburgse bedrijven is hiervan overtuigd en beaamt dat dit een **structureel**

positief effect zal hebben op de concurrentiepositie van ons land als geheel. **80%** is van mening dat dit ook de **concurrentiepositie van het eigen bedrijf** positief zal beïnvloeden.

Het **allerslechtst** scoort het **regeringsbeleid inzake mobiliteit en bereikbaarheid**, dat vorig jaar al de laagste quotering kreeg, maar nu nog verder achteruit denderd naar een schamele **3 op 10**.

Net zoals bij de algemene beoordeling, zien we dat de **productiebedrijven wat milder zijn in hun beoordelingen**, net zoals de groothandel (met uitzondering op vlak van mobiliteit). De **bouwsector en vooral de detailhandel** zijn daarentegen **nog kritischer**. Volgens grootte geven de **grotere bedrijven over het algemeen wat betere scores** en zijn niet de kleinste, maar de bedrijven met **5 à 20 werknemers** het meest kritisch.

Voor meer informatie kan u contact opnemen met:

Johan Schildermans
manager belangenverdediging
VKW Limburg
tel. 011-24 95 09 of 0476-31 60 58
johan.schildermans@vkwlimburg.be

Yves Houben
beleidsadviseur
UNIZO Limburg
tel. 011-26 30 41 of 0495-66 07 67
yves.houben@unizo.be